

14 באוגוסט, 2016

המלצות לגידול קישואים בערבה וכיכר סדום 2016/17

יורם צביאלי - מו"פ ערבה תיכונה וצפונית תמר
 נביל עומרי, שמשון עומר, סבטלנה דוברינין ועדי סויסה - שה"מ, משרד החקלאות ופיתוח הכפר

מבוא

גידול קישואים בערבה מקובל בעונת הסתיו המאוחר ו/או לקראת האביב. קישוא מתאים לשילוב כדו-גידול אחרי מלון סתיו ו/או לפני מלון אביב מאוחר, בשטח פתוח, במנהרות עבירות ובחממות. המגבלות העיקריות של הגידול הן רגישות רבה לוירוסים והצורך בכוח אדם רב בקטיפים תכופים ורצופים.

הכנת השטח

הגידול יעשה בשורה בודדת לערוגה. בשטח חדש או בשטחים עם פוריות קרקע נמוכה מומלץ לפזר קומפוסט בתלם במרכז הערוגה ולכסותו בשכבת אדמה בעובי 3-5 ס"מ. לחילופין, ניתן לתחח רדוד. הוספת קומפוסט תיעשה בהתאם לכמות החומר האורגני המצוי בקרקע (רצוי להיעזר בבדיקות קרקע במעבדה). חיטוי: ככלל, ניתן לגדל קישוא ללא חיטוי קרקע. טיפולים אפשריים נגד עשבייה:

1. ריסוס סונלאן 300 סמ"ק/דונם (שטח פתוח, ללא חיפוי). לאחר הזריעה, הפעלת התכשיר על ידי המטרה.
2. הנבטת עשבים וריסוס בדו קטלון לפני זריעה או שתילה.
3. חיפוי קרקע צהוב-חום או כסף-שחור. מומלץ במיוחד בשתילות ספטמבר-אוקטובר מסייע גם בהפחתת נגיעות בוורוסים המועברים ע"י כנימות עש טבק וכנימות עלה.
4. כאשר מכינים את השטח לקראת גידול מלון סתיו כמחזור ראשון בדו-גידול יש לפרוס חיפוי פלסטיק שקוף לחיטוי סולארי בתוספת אחד החומרים המומלצים לחיטוי קרקע למלון (ראה דפון בנפרד).

זריעה / שתילה

ניתן לזרוע או לשתול מספטמבר עד פברואר, תלוי במועד ההספקה הרצוי. השתילות המוקדמות חשופות מאוד להדבקה בוורוסים המועברים ע"י כנימות עש טבק וכנימות עלה מומלצים על חיפוי קרקע צהוב או כסף, תחת הגנה מכנית של יריעות אגריל או מבנה עם רשת חרקים 50 מש. יש להכין חורי שתילה בחיפוי בקוטר 20 ס"מ לפחות. במידה ומתכננים כיסוי באגריל, יש לנעוץ בערוגות מבעוד מועד קשתות נמוכות ולכסות באגריל מיד אחרי השתילה/זריעה. החל מאמצע נובמבר מומלצת השתילה תחת חיפוי פוליאתיילן במנהרות נמוכות או מנהרות עבירות, לפי הזמינות במשק. אין צורך ביריעות IR אלא להבטחה מפני קרה באזורים רגישים. השתילה/זריעה תעשה כל 30-40 ס"מ בסגול משני צידי שלוחת הטיפטוף (כ- 2,000 צמחים לדונם).

מועדי גידול ואגרוטכניקה

זריעה	ימים עד קטיף	אגרוטכניקה
ספטמבר	30-35	תחילת גידול (עד הכנסת דבורים) תחת אגריל או 50 מש
אוקטובר	45-50	תחילת גידול (עד הכנסת דבורים) תחת אגריל או 50 מש
נובמבר-דצמבר	60-65	גידול תחת פוליאתיילן במנהרות (נמוכות או גבוהות)
ינואר	45-50	גידול תחת פוליאתיילן במנהרות (נמוכות או גבוהות)

טיפוסים זנים

זנים מטיפוס מעיין (Cocozelle), בעלי פרי מאורך בצבע ירוק בהיר. ניתנים לזריעה עד סוף אוקטובר: סופיה, מגייק, ניברה, ג'זירה, יונתן, קרינה, טופזיו (סביל כנגד וירוס קיפול העלים). בעונת הקטיף החמה מופיעים פירות בצבע ירוק בהיר מאוד בגלל קצב גידול מהיר ואי צבירת פיגמנטים מספקת ועל כן מומלץ לבחור זנים בגוון כהה יותר דוגמת קרינה ו טופזיו.

זנים טיפוס קלריטה (Vegetable Marrow), בעלי פרי קצר דמוי אלה הולך ומתעבה בקצה בצבע ירוק בהיר: שורוק, מונדיאל, לין (סביל כנגד וירוס קיפול העלים). זני קלריטה מומלצים לשתילה לרוב מחודש נובמבר.

זני קישוא עגול: בריס, שחר (ירוק בהיר), ניצה (ירוק כהה). בזנים אלה חשוב מאוד הקטיף בגודל המתאים, בהתאם לדרישת השוק.

זנים מטיפוס צוקיני, פרי דמוי צילינדר: אופק (ירוק כהה), מיקונוס (ירוק בהיר יחסית), גולדי (צוקיני צהוב)

זנים חדשים: קיימים זנים נוספים בשוק, אותם ניתן לנסות בהיקף מצומצם.

הפרייה דבורים

מומלץ להכניס לשטח כוורת מתחילת הופעת פריחה זכרית. במידה והשטח מכוסה אגריל יש להסיר את היריעות לפני הכנסת הדבורים. יש להקפיד לא לרסס בחומרים דוחים או רעילים לדבורים במשך כל תקופת החנטה והקטיף. בשתילות מוקדמות מאוד (סוף אוגוסט-תחילת ספטמבר) תיתכן דחיה בהופעת פרחי נקבה עקב טמפי גבוהות. בגידול החורפי עקב ירידת הטמפרטורה צפויה בעיית חנטה מהסיבות הבאות: פחיתה בפריחה הזכרית עד כדי הפסקה וירידה בפעילות הדבורים. לעיתים, נעלמת הפריחה הזכרית על רקע הגיל הפיסיולוגי עם הזדקנות הצמח וללא קשר לטמפי. בנוסף, אוכלוסיית הדבורים עלולה להיפגע מפעילות שרקקים. לפתרון בעיית החנטה בהעדף פריחה זכרית ניתן לרסס את קודקודי הצמיחה בהורמון אגריטון (ריכוז 0.1%, 1 סמ"ק/ליטר). הטיפול ייעשה במרסס גב ידני בתדירות של אחת לשלשה ארבעה ימים בהתאם לקצב הצימוח.

הצלחה!!!

כל האמור לעיל הינו בגדר עצה מקצועית בלבד ועל מקבל העצה לנהוג מנהג זהירות.

14 באוגוסט, 2016

המלצות הגנת הצומח בגידול קישוא בערבה 2016/17

סבטלנה דוברינין - שה"מ, משרד החקלאות ופיתוח הכפר

מזיקים

אקרית אדומה גורמת להתייבשות העלים ויכולה גם לאכלס את הפרי ולגרום לשינוי צבעו, במיוחד בזנים בעלי צבע כהה. כדי למנוע נזק מומלץ לטפל עם גילוי המזיק. הדברה: פגסוס. תכשיר פניקס מותר לשימוש רק בשדה גלוי.

כנימות עלה גורמות לצמח נזק ישיר, מדכאות את הצימוח ומפרישות טל דבש דביק, שעליו מתיישבות פטריות פייחת ומכער את הפרי. בנוסף המזיק מעביר מספר ווירוסים, החשוב מבניהם וירוס הצוקיני ZYMV. הדברה: הגמעת תכשירי אימידקלופריד (קונפידור ודומיו), ריסוס בתכשירים טיפיקי, לאנט, מלתיון, סבון זהר LQ 215.

כנימת עש הטבק היא הווקטור האחראי להעברת מספר וירוסים בגידול החשוב מבניהם הצהבת העלים וקיפול עלי הקישוא SLCV.

הדברה: **מכאנית** - חיפוי קרקע בפלסטיק צהוב-חום יעיל בחודשים החמים, צבע צהוב מושך את כנימת עש הטבק ובעת נחיתתה על פלסטיק היא לא מצליחה להתרומם ונשרפת מהחום. כיסוי אגריל או רשת חרקים 50 מש ומעלה מגנים על הגידול מפני התקפת בוגרים של כנימות עש הטבק וכנימות עלה.

כימית - בתחילת העונה יעילות של הגמעת תכשיר אימידקלופריד (קונפידור ודומיו) במינון 100 סמ"ק לדונם תהיה גבוהה ביותר. במהלך העונה ישנו חשש שהמזיק יפתח עמידות לטיפול בתכשירי אימידקלופריד, וכדאי לטפל בתכשירים אחרים. תכשירים נוספים: אוברון, אויסקט, איפון, אצטאסטאר, אצטאפלוס, אקטרה, אקסירל, ביסקייה/קליפסו, ורימרק, דסיס, תכשירי סיפרמטרין (סימבוש ודומיו), מובנטו, מוספילן/מפיסטו, מטרונום/רקויאם, פגסוס, זהר LQ 215. יש להביא בחשבון את הדחייה האפשרית של הדבורים מתכשירי ההדברה ולהתייעץ עם הח"מ.

זחלי עשי לילה: פרודניה, לפיגמה הליוטיס, פלוסיה. בדרך כלל אינם מהווים בעיה. הדברה: אטברון, אלסיסטין, תכשירי מתומיל (לאנט ודומיו), דסיס, תכשירי סיפרמטרין (טיטאן ודומיו), **זבוב הדלועיים** (דאקוס): המזיק פוגע בפירות משלב החנטה ובמהלך כל שלבי התפתחות הפרי. להדברה יש להיוועץ עם המדריך.

מחלות

קימחון: המחלה מופיעה בדרך כלל בספטמבר ומתפתחת היטב. אם לא ניתן טיפול בגידול הקישוא, מסוגלת המחלה לשרוף את הגידול ולגרום לאובדן יבול. יש לטפל בתדירות פעם ב 7-10 ימים בתכשירים מקבוצות כימיות שונות לסירוגין, על מנת שלא לעודד התפתחות עמידות לחומרים בפטרייה.

הדברה: תכשירי גופרית יעילים מאוד, אבל לא לריסוס בטמפרטורה הגבוהה מ 32°C או נמוכה מ- 14°C. תכשירי פנקונזול (אופיר ודומיו), אינדר, אקוגן סיסטאן/סיסטאן, באיפידן/שביט, דומרק, דומרק קומבי, וקטרה, וויואנדו, מור NOP, נימרוד, נץ, שמן נימטול, סטרובי, סיגנום, סרניד, קוליס, ראלי, שרף סופר, שמן JMS.

מחלות לחות (קישיונה גדולה ובוטריטיס): למניעה יש להקפיד על איזורור.

קשיונה גדולה: הפטרייה תוקפת את הגידול בדרך כלל בחורף תחילת אביב בלחות גבוהה.

הדברה: בויסן/דלסן, סאוונה, סוויץ'טאץ'/סוואנה, סיגנום, רובראל/רודיון.

בוטריטיס מתפתח היטב בתנאי חורף ותחילת אביב בלחות יחסית גבוהה.

הדברה: סאוונה/סוויץ'טאץ', סיגנום, סרניד, רובראל/רודיון.

בהצלחה!!!

כל ההמלצות הכלולות בפרסום זה הן בגדר עצה מקצועית בלבד ועל מקבל העצה לנקוט מנהג זהירות.